

навчального процесу, використанні відповідних технологій і методів, дистанційне навчання може забезпечити, якщо не повний, то достатній рівень соціальної інтеграції. Це потребує свідомого підходу до створення умов для формування стійких соціальних зв'язків між студентами, навіть через екран монітора.

Отже, соціальна взаємодія в онлайн-форматі має як позитивні, так і негативні аспекти. Розвиток технологій відкриває нові можливості для спілкування, але потребує адаптації соціальних норм і нових способів підтримки емоційної близькості між людьми. Ефективне онлайн-спілкування вимагає усвідомленого підходу до інформаційної гігієни та емоційного інтелекту, щоб зберегти якісні соціальні зв'язки.

Людина – заручник прогресу?

Максим БЕЛЕЙ, здобувач III освітньо-наукового ступеня (PhD)

Науковий керівник тез – Світлана ШИРОКА, кандидат філос. наук, доцент

Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського

«Харківський авіаційний інститут»

Протягом всього існування людство стикалося з безліччю проблем. Будь то війни чи виверження вулканів, епідемії чи посухи. Все це, на думку Юваля Харарі, так чи інакше впливало на розвиток людства, його соціуму та окремих індивідів [1].

Але людська природа полягає в тому, щоб плисти по шляху найменшого спротиву. Про це свого часу зазначав Зигмунд Фрейд [2]. Безперечно це є в наших генах, адже важко уявити, що доісторична людина могла дозволити собі обирати важкі шляхи в умовах перманентного дефіциту джерел поповнення дорогоцінної енергії.

Результатом такого шляху розвитку стало те, що людина на деякому етапі свого існування почала вигадувати інструменти задля зменшення або ж навіть повноцінного позбавлення від впливу негативних зовнішніх факторів.

Людина пройшла цей шлях, зазнала значної деформації, та все ж не зрадила своїм переконанням щодо впливу зовнішніх факторів. І ось вже на вулиці ХХІ століття, та чи можемо ми сказати, що вона пододала вплив зовнішніх явищ на себе? Звісно людина все ще потерпає від впливу природніх явищ, проте їх результат або швидко усувається, або не спричиняє вагомого впливу на існування людства. Щодо зовнішніх антропогенних факторів, то тут варто зазначити, що в міру глобалізації людства цей вид чинників починає зникати як такий. Не дарма, знову ж таки, Харарі писав, що людство досягло етапу, коли мир є нічим іншим, ніж неможливість війни, а єдиним *casus belli* для неї є свідомий вибір суспільства [3].

Позбавившись зовнішнього ворога, тим не менше людина не позбавилася від проблем, а статистика каже сама за себе. Наразі від голоду помирає менше

людей, ніж від ожиріння. Самогубства скоюють частіше, ніж відбуваються вбивства. Це все є проявами розквіту антропологічної кризи ХХІ століття, а технічний прогрес та глобалізація вносять чи не найбільший внесок в загострення цієї проблеми. Не дарма про негативний вплив прогресу та технологій на людину ще в ХХ столітті писали такі мислителі, як Мартін Гайдеггер та Жан-Поль Сартр.

Тож в чому полягає антропологічна криза ХХІ століття? Для цього потрібно задати собі питання, яку роль в нашому житті відіграють технології. Будь то гаджети чи штучний інтелект, соціальні мережі чи автотранспорт. Безумовно, всі вони спрямовані покращити якість життя людини, підвищити ефективність праці та просто для того, щоб залишатися поруч на великій відстані. Але чому тоді статистика така невтішна? Причина криється в людській природі, що тяжіє до автоматизації. Без автоматизації людина прирікає себе на вічну тривожність перед вибором, що в свою чергу завдає серйозного стресу. В умовах, коли людині доступні майже невичерпні можливості у виборі як супутників свого життя, так і життєвого шляху в цілому, ця специфіка людської душі проявляється у всій красі. Звичайно, постійна необхідність обирати мала б так чи інакше виробити нові навички у людини, проте тут підливає масло у вогонь інша частина прогресивних технологій. Всесвітня павутина, а наразі чат-боти з генеративним штучним інтелектом не залишають шансів для людини удосконалювати свої навички обирати. Як результат всього цього людина поринає у безодню невизначеності, відсутності сенсу та чіткої стратегії буття, що пробуджує екзистенційний страх. А це в подальшому призводить до гіркої статистики, що була згадана раніше. Та чи є для людини спасіння у цих гонці технологій? Дехто, наприклад, намагається рятуватися, абстрагуючись від внутрішніх проблем, мріючи про зовнішніх ворогів. Не дарма у 20 столітті з'явилося таке поняття, як антиутопія. Проте це лише вуаль, що не вирішує проблему, а лише маскує її. Невпинний прогрес тим часом продовжує отруювати життя людини. Але як і з усіма отрутами, малі дози здатні лікувати. Тому, відчуття міри є потенційним спасінням для людства. В протилежному ж випадку, безрозсудним прагненням людини до прогресу вистелений шлях до неминучої деградації [4].

Література

1. Харарі, Ю., (2021). Sapiens: Людина розумна. Коротка історія людства. К.: Форс Україна.
2. Фрейд, З., (2019). По той бік принципу задоволення. Харків: Фоліо.
3. Харарі, Ю., (2024). Homo Deus: За лаштунками майбутнього. Київ: BookChef.
4. Ніцше, Ф., (2021). Так казав Заратустра. Жадання влади. Перекладач: Анатолій Онишко. Київ: Навчальна книга – Богдан.